СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 95. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 25. квітня, 1925. VOL. XXXIII. No. 95. Jersey City, N. J., Saturday, April 25, 1925. THREE CENTS

Суд обороняє мешканнє перед прогибіційною ревізією.

ВАШИНГТОН, 23. квітня. — Карний федеральний суд видав тут ореченнє, яке, якщо воно не буде знесене висшими судами, буде мати великий вплив на виконуваннє прогибіції. Суд заявив, що урядники не мають права робити хатної ревізії за вироблюваннем горівки, коли горівку виробляється в мешканню для власного вжитку, а в хаті далі мешкається і не переміняється її на бизнес.

Рішенне се видано в одній процесі, в котрім позовник домагався від суду уневажнення дозволу на зробленне ревізії в його хаті, при котрій найдено в нього велику скількість алькоголю та дві машини, виробляючі до десять ґальонів ґорівки. Уряд старався доказати, що така велика скількість алькоголю мусіла бути призначена на продаж, але доказ йому не вдався. Тоді уряд хотів доказати, що в усіх подібних случаях суд потверджував приказ ревізії, але позовник показав, що в тих случаях властитель мешкання так перемінив машинами хату, що її не можна вже було вважати мешканнем. На тій основі суд і видав ореченне, що мешкання, в яких живеться, а в яких вживається на виріб алькоголю на продаж, є вільні від прогибіційної ревізії.

ВИСКАНСИН ХОЧЕ РЕФЕРЕНДУМ НАД ПИВОМ.

МЕДИСОН, Вискансин, 23. квітня. — Сенат стейтової леґіслятури постановив 19 голосами проти 13 домагатися вставлення до бальотів найблизчого голосовання питання про обмеженне прогибіційного закона Волстеда так, щоби вільно було виробляти й продавати легке пиво (яке має менче як 2 і 75 сотих процента алькоголю).

В палаті послів теж має бути поважне число голосів за тим внесеннем.

В ОДНІМ КІНЦИ СПЕКА, В ДРУГІМ СНІГИ.

ВАШИНГТОН, 23. квітня.— Цілу східну й полудневу часть Злучених Держав навістила нині перша справдішна весняна спека. В Ню Йорку термометер дійшов до 83 степенів Фаренгайта, а в Шикаґо аж до 86 степенів. Зате в стейті Монтані, довкола міста Бют, упали сніги на 17 цалів.

НОВИЙ ВЖИТОК ДЛЯ АВТОМОБІЛЯ.

ВАШИНГТОН, 23. квітня. — Департамент рільництва відкрив нове „поле діяльности" для автомобіля. Експерти сього департаменту переконалися, що ґаз, який добувається з автомобіля, як його машина рушається, вбиває щурів.

Урядники пробували вживати автомобілів до вбивання щурів у каналах Вашинґтону, і справді, помпуючи ґаз з автомобілів у канал, вбивали кождого щура, що наважився на 60 стіп до машини.

ГЮЗ РАДИТЬ СКЛИКАТИ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ МЕЖИНАРОДНОГО ПРАВА.

ВАШИНГТОН, 23. квітня. — Нині отворено тут річні збори Американського Товариства для Межинародного Права.

Бувший секретар Гюз, отвираючи сі збори, заявився за скликаннем межинародної конференції для вироблення правил для відносин межи державами.

СТАН РОБІТ І БИЗНЕСУ В ЛЮТІМ.

НЮ ЙОРК, 23. квітня. — Національна Рада Промислової Конференції виробила звіт про стан бизнесу й робіт в місяцю лютім сього року, з котрого виходить, що роботи в тім місяци стояли добре, що робітнича заплата не поменчалася, а бизнес поправлявся. На основі сього звіту Рада робить заключення, що побоювання за грозяче безробітте та застій в бизнесі позбавлені основи.

ФИЛАДЕЛФІЯ ВИДАЄ ВЕЛИКІ СУМИ НА БОРОТЬБУ ПРОТИ ВІСПИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па., 23. квітня. — Міська рада визначила нині суму 30,000 долярів на кошти поборювання пошести віспи, яка все ще не втихає.

Від дня 1. січня сього року занотовано в місті 16 смертий від сеї недуги, а тепер лічуть лікарі 73 хорих на неї.

Гроші мається видати на побудованне відділених домів для хорих на віспу.

ЗНОВА ВИЧИЩУЮТЬ ПРОГИБІЦІЙНИЙ УРЯД.

НЮ ЙОРК, 23. квітня. — Начальник прогибіційного округа відправив нині 15 прогибіційних агентів, уміщаних у всякі хабарництва та зловжитки підчас виконування своїх обовязків. Він зарядив рівночасно нагінку проти купців вина, що надуживають пермітів на сакраментальне вино.

ВИБУХ НА БУТЛЕҐЕРСЬКІЙ ЛОДЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па., 23. квітня.— На скорій моторовій лодці, що їхала по ріці Делаверт наладована шампаном і коняком, вибухла ґазоліна. Вибух викинув двох людий, що на ній їхали, в воду, звідки їх з трудом видобула поліція. Лодка згоріла на ріці. На березі зібралася така товпа цікавих видців, що шестьро людий зіпхано до води.

ПРИПИСУЮТЬ ЙОМУ 5 ВБИЙСТВ.

ШИКАГО, Илинойс, 23. квітня. — Генрі Фернеке, небезпечний розбишака, що жде розправи в місцевім стейтовім арешті, має відповідати тепер як за пять убийств. Власне нині розпізнали його урядники одного будівельного кооперативного товариства яко того, що дня 10. марта сього року вбив його касієра та зрабував з каси товариства 12,000 долярів.

ВЕЛИКІ ЗИСКИ СТАЛЕВИХ ПІДПРИЄМСТВ ПІДЧАС ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН, 23. квітня. — Федеральна промислова комісія відкрила, що пересічні зарібки сталевих підприємств підчас війни виносили понад 20 процентів мимо сього, що податки забирали велику частину приходів.

ЕЛИС АЙЛЕНД НЕ БУДЕ ЗАМКНЕНИЙ.

НЮ ЙОРК, 23. квітня. — Директор іміґраційної служби в сьому порті заперечив чутки, що буцімто іміґраційний уряд на Елис Айленді мавби бути замкнений, якби заведено екзамінацію іміґрантів у старому краю, з котрого вони виходять.

МЕТАЛЕВІ РОБІТНИКИ ЖАДАЮТЬ ПІДВИШКИ.

ПИТСБУРГ, 23. квітня. — Сталеві робітники зажадали підвишки своєї заплати о півтора доляра на тону. Тепер вони забирають пересічно коло 7 долярів від тони. Значить, підвишка виносилаби коло 15 процентів.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ

Шевченківський концерт в Бері на Моравії відбувся заходом комтету з представників українського студенства, дня 19. III. 1925 р. у великій салі „Беседнього дому." Програма була виконана місцевим студентським хором (Франко-Ярославенко — „Даремне пісне," Шевченко-Стеценко — „Невольник," Шевченко-Лисенко — „Забіліли сніги" та Коваленко-Стеценко" — „Прометей), котрий відспіванням заповіту зачав концерт та запрошеними гостями-артистами: п-на А. Остапчуківна — мезосопрано Ужгородського театру („Минули літа молодії," „І золотої і дорогої," та кілька народних пісень); п-на І. Бурянкова (фортепян); п. В. Ємець (бандура — „Чого плачеш Україно та нар. мельодії) і п. Б. Самійлович („Мені однаково" та „Ой чогож ти почорніло зеленее поле") а також викладом у чеській мові про Шевченка, виголошеним С. П. Козаком. Усі точки за своє гарне виконання були наґороджені рясними оплесками переповненої салі. Особливе враження на публику зробила мистецька гра п. Ємця на бандурі та виступлення п-ни Остапчуківни з низкою українських народних пісень. Між гостями, крім нач. військової округи, президента фінансової палати і инш. визначних осіб офіційного світу м. Берна, чисельно була заступлена професура на чолі з пп. ректорами техніки та університету, а між студентством крім Чехів, Словаків та Німців були також Болгари, Москалі Югославяне, Естонці, Білоруси, Литовці та Козаки. На другий день, мав виклад для „Село-Спілки" п. Волацкий на тему: „Шевченко революціонер і його взаємини з тодішніми революц. політичними партіями.

РЕВІЗІЇ У ЛЬВОВІ.

Невідомо з якої причини переведено ревізії у пп. Володимира Левицького на Клепарові, Любомира Огоновського і Сайкевича. Шукали, шукали й пішли, не сказавши причини непрошеної візити.

МАШИНОВА І КІНСЬКА СИЛА

Хоч з кождим роком все більше машин (тракторів) обробляє американську землю і хоч в пшеничній і кукурудзяній полосах кінь вже давно „відограв свою головну ролю," але проте сільських ґосподарств без коней на обійстю в Америці майже нема. Обійтися без них ще ніде не можна.

Загальний перепис 1920 року нарахував в Сполучених Державах взагалі 26,555,309 коней і мулів, з того числа лише 1,705,611 по містах; всі прочі належали до фармерського живого інвентара. І коли по містах за десять літ перед тим число коней зменшилося майже в три рази, то фармерських коней лишилося стількиж саме і мабуть і доси їх не менше. Взагалі Сполучені Держави мають частину, 20 відсотків, усіх коней, які є на світі; на Росію припадало 13 відсотків, на Арґентину 8, на Китай 7, на Німеччину 3 відсотки і т. д. У відношенню до простору управленої землі, в Америці один на 16 акрів, в Великобританії на 14 акрів, в Арґентині один на 7 акрів.

Що до ужитку автомобілів і тракторів в американськім сільськім господарстві, то точної статистики не має. По перепису 1920 року з усіх 6,448.343 американських фарм 1,979.564 фарми мали автомобілі, на 131,551 фармах були моторові грузовики, а на 229,332 фармах — трактори. Але цифри ті далеко не тонні. відомо, наприклад, що на протязі від 1916 до 1922 року в Сполучених Державах було продано 472,943 ґазових трактарів. З пятнайцяти міліонів автомобілів, що були зареєстровані в Америці в 1923 році, поверх три міліони автомобілів припадає на фармерські райони.

Найбільше автомобілів і тракторів уживають фармері на „середнім заході": в Илинойс нараховано в 1920 році 23,102 трактори і 139,090 фармерських автомобілів, в Айові 20,270 тракторів і 178,558 автомобілів, в Кенсас 17,177 тракторів і 111,055 автомобілів. На каменистім ґрунті Нової Анґлії трактори взагалі рідке явище.

На 140 зразкових фармах в Огайо, Індіяні, Илинойс, Айові, Мизурі і Кенсас фармери в той час, коли ще не мали тракторів, держали пересічно по 10 коней, а після покупки тракторів по 7 коней; одночасно кількість управної землі збільшилася пересічно на 45 відсотків.

ЯК ПОВСТАЛА „ВЕЛИКА ПОЛЬЩА"?

В 1918 р. на поміч польським дипльоматам в Парижі приїхало 30 Польок, расових дам, які поза кулісами мирової конференції навязували інтемні зносини з европейськими дипльоматами, осолоджуючи їм вільні від тяжких занять хвилини. Про се писала отверто в тім часі чеська преса. „Інтервенція" варшавських красунь помогла богато, навіть дуже богато, Дмовському й Падеревському. Тепер довідуємося з італійської преси, що Горішний Шлеск помогла здобути для Польщі жінка одного польського дипльомата. Покійний Лев Білинський, який був короткий час польським міністром скарбу, пише у своїх споминах, що за премієрства Падеревського Польщею правила фактично жінка Падеревського. Без иш інспірації і згоди Падеревський не зробив ніодного політичного кроку.

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ БУДЕ РОЗВЯЗАНА ПО ДУМІ БАЖАНЬ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА.

Берлінський Укр. Прапор пише: Митрополит Шептицький хоче вже висвятити всіх укінчених богословів, які поженилися. Так само перемиський Владика висвятить жонатих богословів. Не сумніваємося, що також станиславівський Владика піде за приміром Львова й Перемищля, відступить від засади целібату і злагодить напруження серед громадянства, а се вийде на користь церкві й народови.

НОВІ СВЯТІ.

Папа римський Пій XI. канонізував 6 нових святих, між ними 3 женщини.

МАЛЕНЬКА КЕПЕНІЯДА У СТРИЙЩИНІ.

Ціла Стрийщина має сензацію, яка своїм характером нагадує незабутню аферу капітана Кепенка, та ще більше ґеніяльного гоголівського Ревізора. Наче з піднебесних просторів впав на голови нещасних учителів і вчительок стрийського повіту „комісаж сьледчи", який першим робом заявляв у кожному селі, що за ним іде ціла комісія строгого обглядування шкіл. Громадські уряди чи пак „ржондові комісарже" услужливо доставляли небезпечному достойникові підводи і чесно асистували йому сторожі безпеки. „Слідчий комісар" вглядав у шкільні катальоґи, громив учительський персонал, перевітрював їх патріотичний стан м. и. одній учительці-Українці казав співати „Роту"!), і, ніби мимоходом збірав датки на ріжні патріотичні цілі та казав складати на свої руки гроші на стемплі до численних подань, які доброзичливо радив вносити вчительству. Кажуть теж, що таємничий комісар не пропускав зручної нагоди й відповідно використовував переляк і збентеження декого з учительок, які не мали сили встояти перед блеском достойника. А потм враз — достойник щез... Вийшов такий скандал, що шкільний інспектор Тарас, який post factum зібрав слідчий матеріял до особи й „діяльности" своєрідного ревізора, — мовчить, наче в рот ми е перші, які порушуємо цю води набрав! Здається теж, що історію, чекаючи дальших подробиць.

КОМІСІЇ ДЛЯ ДОПОМОГИ ШКОЛАМ НА УКРАЇНІ

Комісаріят народньої освіти України робить заходи для організації на селах спеціяльних комісій для економічної допомоги школам і участи у внутрішньому господарському життю шкіл. Комісії ці будуть складатися в части з батьків дітей, в переважній же части з місцевого т. зв. „селянського активу," це зн. з відпоручників комуністичних „ячейок" комсомолу, комнезаму і инших подібних організацій, щоб не випустити з комуністичних рук впливу на школи.

ДЛЯ ШАХІСТІВ.

Уряд СРСР. організує в осени ц. р. міжнародній шаховий турнір у Москві, в якому візьмуть участь найвизначнійші мистці: д-р Ляскер, Альохін, Капабланка, Маршаль, Реті, Рубінштейн, Ґрінфельд та Тартаковер.

Польща і Чехо-Словаччина умовляються проти Німеччини

ПАРИЖ, 23. квітня. — Чесько-словацький міністер закордонних справ др. Бенеш веде тепер у Варшаві переговори з польським міністром закордонних справ графом Скршинським у справі взаїмної умови обох державок проти Німеччини.

Міністер Скршинський пропонує умову взаїмної помочі проти Німеччини. По його думці Польща обовязалась би дати поміч Чехо-Словаччині проти Німеччини, якщо Чехо-Словаччина зобовяжеться дати поміч Польщі теж проти Німеччини, колиб ся захотіла відібрати від Польщі шийку до Данціґа або горішний Шлеск.

Про се повідомлено французьке правительство і французький міністер закордонних справ Бріян телеграфічно відповів, що годиться на таку умову.

НОВИЙ АМБАСАДОР.

ЛОНДОН, 23. квітня. — Сюди приїхав новий американський амбасадор Еленсон В. Говтон.

АНҐЛІЙСЬКІ ГРОШІ ІДУТЬ ВГОРУ.

ЛОНДОН, 23. квітня. — Нині фунти стерлинґів пійшли вгору. Плачено по 4.80⅛.

КАЙО ПЕРЕД ПАРЛЯМЕНТОМ.

ПАРИЖ. 23. квітня. — Коли новий премієр Пенлеве появився перед сенатом в товаристві міністра скарбу Кайо і других міністрів, сенат приняв їх спокійно. Не було окликів проти міністра Кайо як в палаті послів.

Сьогодня Кайо предложив у палаті послів свій фінансовий плян.

Посли слухали уважно і приняли його промову спокійно.

НІМЕЦЬКІ ВИБОРИ.

БЕРЛІН, 23. квітня. — Виборча горячка в Німеччині змагається. Нині було тут 53 передвиборчі зібрання.

Кандидат націоналістів на президента Німеччини ґенерал Гінденбурґ мовчить, але за ним говорять провідники націоналістичних груп.

Тут пущено чутку, що американські банки загрозили, що відмовлять позичок, якщо Німці виберуть Гінденбурґа, одначе пізнійше сю чутку заперечено.

Всупереч всій аґітації в поінформованих кругах кажуть, що таки в недільних виборах побідить др. Маркс.

ЮГОСЛАВІЯ ВИГРОЖУЄТЬСЯ БОЛГАРІЇ.

БІЛГОРОД, столиця Сербії, 23. квітня. — Югославянське правительство вислало остру ноту до болгарського правительства з домаганнем виясненя і сатисфакції з приводу заяви міністра Руссева в собранню (парляменті), що Югославія співвинна у замаху в церкві в Софії.

ІНТЕРВЕНІЮЮТЬ.

СОФІЯ, 23. квітня. — Посли Америки й Анґлії звернулись до болгарського премієра Цанкова з апелем, щоб пощадив житте невинних людий, котрих увязнено нині іззa підозріння що симпатизують з большевиками.

МІНІСТРИ В БАНДАЖАХ.

СОФІЯ, 22. квітня. — Сьогодня явились у собранню (парляменті) міністри майже всі з перевязками на голові, руках, ногах від важких покалічень в церкві підчас большевицького замаху. В бандажах увійшов і премієр Цанков, а міністер війни Вулков увійшов при помочі жовніра, на якого спирався.

Посли, між котрими також було кількох обандажених, привитали ранений кабінет ґрімкими оплесками.

УВЯЗНЕННЄ „РОСІЯН" В БОЛГАРІЇ.

ВІДЕНЬ, 22. квітня. — Із Софії повідомляють, що в Болгарії арештовано 100,000 Росіян.

(Се збігці з Росії, переважно бувші жовніри. Між ними богато Українців і Білорусинів).

ХОРВАТИ ГОДЯТЬСЯ ІЗ СЕРБАМИ.

БІЛГОРОД, столиця Сербії, 14. квітня. — У політичних відносинах югославянського королівства наступає великий перелім у звязку з основною зміною політичної тактики селянської хорватської партії Радіча. У скупщині (парляменті) виголосив велику промову нинішній тимчасовий лідер партії Павло Радіч, брат Степана Радіча, котрий сидить у вязниці за політичну діяльність. У тій промові Павло Радіч заявився за вірностю династії та єдностю держави і таким робом начеб відмовився від дотеперішніх головних напрямків партії: републиканізму й незалежництва Хорватії.

Першого квітня Павло Радіч був на 3-годинній авдієнції у короля Олександра. У звязку із сею авдієнцією кажуть не тільки про затверджене відкинених шестидесяти мандатів партії Радіча, але й про переміну урядового бльоку в тім напрямку, що у ньому має найтись і хорватська селянська партія. Кажуть, що поміж сербськими радикалами і Хорватами вже ідуть розмови про парляментарську кооперацію. Покищо Пашіч переведе реконструкцію кабінету без участи хорватської партії, чекаючи висліду недалекого процесу за державну зраду проти Степана Радіча.

МАРЕВО РІЛЬНИЧОГО СТРАЙКУ.

ЛЬВІВ, 7. квітня. — З Варшави наспіли відомости, що в Польщі заноситься на ґенеральний страйк рільних робітників. Варшавське правительство бажає недопустити до страйку і взиває до себе в тій цілі на нараду провідників ППС.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРША ЖЕРТВА НА ГОЛОДУЮЧИХ В ГАЛИЧИНІ

Патріотична джерзиситська громада, що ніколи не відмовляється від жертв на Рідний Край, дала і сим разом дуже гарний примір. Коли прийшли вісти, що страшний голод навістив нашу рідну землю і коли Обєднанне видало заклик складати негайні жертви на ратунок наших голодуючих селян, місцевий парох о. Лев Вань порушив сю справу в українській церкві на горі міста і перевів збірку, яка принесла $35, котрі вислано зараз через Обєднанне в Филаделфії до краю.

Се перша жертва від американських Українців для голодних у Галичині. Ми певні, що слідом за нею пійдуть сотки других.

БОЛЬШЕВИКИ ПРИВЕРТАЮТЬ СТАРИЙ ЛАД

По перевороті 7-ого падолиста, 1917, московські большевики оголосили з гуком і стуком, що вже більше не буде під їх владою бідних ані богатих на селі, але всі будуть однаково заможні.

Вони дозволили селянам мати лише стільки землі, скільки вони самі (з родиною) зможуть обробити. Наймати до роботи зарібників заборонили. До того вони наділили землею, рільничим знаряддем і худобою безземельних і малоземельних (наділи були з великих посілостий і від заможнійших селян). По селах потворили „комнезами" (комітети незаможників), які правили селом, і навіть дали їм „кооперативи незаможників", які одинокі мали право торговлі і діставали крам та засоби від уряду.

Згодом „незаможники" наживались і ставали „куркулями" (богачами). Але маючи власть і гроші, тільки правили в селі і пили та забавлялись, а за управу поля мало дбали.

Скінчилось на тому, що ґаздівка нових „куркулів" занепала або й цілком упала.

Тимчасом давні заможники і середняки спокійно гляділи на те все і бойкотували і нових „куркулів" і всю большевицьку владу. Управляли хліба стільки, щоби з голоду не вмерти, а владі давали лише те, що силою від них видерла.

І так прийшло до кризи в хліборобському промислі, а далі і до повної руїни.

Ситуацію мали ратувати незаможники, але вони ані не вміли ані не хотіли. На більшому ґаздівстві, без помочі і співділання решти села, або і проти волі сеї більшости, вони не могли собі дати ради і покидали усе; опускали руки; та віддавали давнім ґаздам їх землі, що стояли облогом.

Одначе і давні ґазди не спішились обновляти ґаздівки на сих землях. Казали, що мають мало робучих рук.

І так хліборобський промисл в Московщині, на Україні, на Білоруси, на Кавказі котився далі і далі до повної руїни.

* * *

Аж ось дня 22-ого квітня, 1925, большевицька влада в Москві прийшла до голови по розум і скасувала розпорядки про заборону наймати хліборобам зарібників.

Вже вільно їм наймати річно наймитів, без обмеження числа. Вже вільно і дітий наймати до праці. Вже вільно наймати на більше як 8-годинний день праці.

Одним словом, вільно заможникам по селах забрати назад свої землі, які їм було відібрано, і вільно їм незаможників, яким ті землі було віддано, а навіть їх дітий, наймати за наймитів.

Значить, привернено на селі давні порядки.

* * *

Сим декретом московська большевицька влада показала, що побідили заможні селяни, а вона піддалась і покинула їм свій комунізм на поталу.

Большевицька влада каже, що се для добра хліборобського промислу. Безперечно, але се вже трохи пізно.

Тепер, коли всіми своїми „реформами" большевики знищили торговлю, промисл фабричний і хліборобський, гроші, комунікацію, дороги, міста й усе, що можна було знищити, відворот хотяйби і на цілій лінії добрий лиш на те, щоб показати недоцільність комунізму, але не на те, щоб виратувати промисл і торговлю Росію. З тим вже не повезе при большевиках.

Селяни і так не будуть палитись до управи хліба радя спасення большевицької влади. Крім охоти, якої не мають, не мають теж і худоби та насіння і рільничих знадобів.

* * *

А з того всього наука, що треба було скасувати великі земельні посілости, а селян заможнійших і середняків оставити в спокою і дати їм змогу живити хлібом і село і місто.

Безперечно, що й проголошенне комунізму (не введенне, бо такої сили у світі нема, що потрафила би ввести комунізм між людьми) і політична диктатура, не лиш центральна але і місцева, доправили большевицьку руїну.

Тепер раз по разу приходять з Москви депеші про відворот від комунізму, але голосителі заєдно чують відголос: Запізно! Передівсім треба відвороту всіх московських боль-

КИЇВСЬКА „УКРАЇНА"

КНИГИ ТРЕТЯ И ЧЕТВЕРТА.

„Тіні забутих предків". — Роля Поляків у справі арешотвиня Шевченка. — Втрати української науки за пять літ.

Перша книга київської „України" свого часу вже була зреферована на шпальтах „Свободи". Дальші дві книги, які вийшли в минулім році, містять у собі ще більше цікавого й цінного матеріялу. До цих двох книг, якими кінчається перший річник відновленої „України", ми тепер і перейдемо.

Третя книга відкривається розвідкою проф. Евгеная Тимченка „Словянська одність і становище української мови в словянській родині". Стаття цікава тільки для учених спеціялістів. Це саме треба сказати про статтю **Володимира Щербини** „Лаврентій чи Діонісій?". Автор розглядає питанне, чиїм іменням належало б називати найстарійший список Несторового літопису, й схиляється до рішення, що його треба б називати „Діонісієвим", по імени епископа Суздальського й Новгородського Діонисія (1300—1385).

Стаття проф. **Олександра Грушевського** „Господарство київської митрополії та монастирів у XVI в." також належить до царини чисто-наукових праць, кя і замітка акад. **В. Перетця** „Українська паралель до повісти „Горе Злосчастіє".

Зате зразу увага насторожується, коли переходимо до статті **Миколи Макаренка:**

„Запорозькі клейноти в Ермітажі".

У цій статті автор описує чотирнадцять козацьких коругов, які невідомим побитом опинились у петербурзькім Ермітажнім музеї й поневіряються там — „нікому непотрібні, запорошені". Походять вони з XVIII століття, очевидно зперед самої доби зруйновання Січи.

Опис п. Макаренка, а також додані до його статті фотоґрафії дають змогу оцінити всю історичну та артистичну вагу цих дорогих українських реліквій.

Коругви зроблені з доброго шовку, а одна навіть із шовку китайського, про що зберігся напис китайською мовою. Мальовані образи на коругвах здебільшого представляють Христа або свв. Миколая, Михайла та Юрія. Поруч із цим трапляються, однак, і картини з життя запорізьких козаків, незвичайно живо й правдиво змальовані.

Написи на коругвах — усі в церковно-словянській мові, але з сильним українським акцентом. Так, на одній з корогов написано: „Сей прапѣръ здѣланъ войска запорожского, нізового, за господъ Кошевого Атамана Петра Ивановича Колнишевского, Єсаула Степана Степановича Gелеха, судьи Павла Флоровича Головатого, Писара Ивана Яковлевіча Ґлоби".

Московський вплив на цім написі, кя і на инших, дається легко простежити. Козацька старшина називає себе „господами", а не панами, як давнійше; величає себе „по отчеству" на московський лад; пише „есаула", а не „осаула". Але разом з тим незвичайно сильно тут звучить український акцент. Написано „прапѣръ", а не „знамя" чи „хоругвь"; „за господъ" — а не „при господахъ. А найцікавійше тут оте несподіване латинське „G" у призвищу осаула Ґелеха. Боячись, щоб його з московська не називано „Гелехом", він казав перервати рівний біг церковно-словянських літер і вписати одну латинську. Аби тільки призвище вимовлялось так, як його Українці вимовляють!

Довга низка запорізьких козачих призвищ і географічних назв воскресає перед нами при перегляді дальших написів на корогвах. Отаман Грицько Карасир, Яків Росколупа, Григорій Федорович, полковники Василь Нагай, Степан Блакитний, Федір Гнений, Семен Галицький, полкові старшини та їх товариші, військові судді, писарі, осаули... Все „тіні забутих предків"! А там ідуть курінї Джереліївський, Деревянківський, Корсунський, Кирилівський, Титарівський, Шкуринський...

Вже скоро буде півтораста літ, як ці корогви перебувають у московськім полоні. Як-раз сього року мине 150 літ від зруйновання Січи. Чи не згодиться совітська влада, така прихильна до „нацменшостей", повернути з цеї нагоди Україні її козацькі корогви? Напевне не згодиться, бо це значило б потурати „шовіністичним почуванням". І будуть козацькі прапори ще довго дрімати на берегах холодної Неви, аж поки Україна воскресне й силою поверне їх на береги рідного Дніпра.

*

ПГо живій і хвилюючій статті М. Макаренка знов приходить фахова стаття **Миколи Ткаченка** „Наукове розробленя Румянцевської ревізії". За нею йдуть подібні статті **Костя Копержинського** „Магічно-акробатичні й пантомічні вистави на Україні в другій половині XVIII та на початку XIX ст." і **Михайла Мочульського** — „Літературні паралелі" (Шевченків „Сон" і „Призраки" Турґенева).

На цім статті закінчується й починається новий відділ: „Матеріяли з громадського і літературного життя України XIX і початків XX. ст.". Цей відділ вже в першій книзі „України" був складений дуже цікаво й розмаїтно. Нова книга приносить цілу низку дальших недрукованих матеріялів і споминів про давнійше й зовсім недавне українське минуле.

Поминаючи замітку **П. Филиповича** „До історії раннього українського романтизму" (про Гребінку, Кульжинського й Боровиковського), зупинились трохи докладнійше на споминах **А. А. Солтановського.** Ці спомини колись друкувались у „Київській Старині", але з цензурних причин у них було зроблено багато пропусків. Тепер ті пропущені місця видрукувала „Україна" (подав Г. Шамрай), і треба їй за це щиро подкяувати.

Автор споминів прожив довгий вік і богато цікавого зазнав. Він був сучасником Шевченка, свідком польського повстання, особистим знайомим багатьох видатних людей. Він тільки мав одну хибу: скрізь і всюди бачив саму тільки „польську інтриґу". За цю хибу редакція „Київ. Старини" дуже осуджувала Солтановського й навіть додала до його споминів примітку, що він був „людиною невисокого морального рівеня".

Перечитуючи нині ці уривки, свого часу пропущені з цензорних чи тактичних міркувань, мусимо признати, що „хиба" Солтановського властиво не була вже такою великою. Коли він, напр., пише, що Шевченка, Костомарова й всіх Кирило-Методіївців запапастили й зрадили Поляки, то нам це вже не видається таким неймовірним, як це видавалось старій редакції „Київ. Старини". Коли він далі описує інтриґи польського студентського гуртка при київськім Університеті, то й це нам не видається не правдоподібним.

Ріжниця оцінки тут виникає з ріжниці історичної обстанови. Старше покоління Українців (придніпрянських) дивилось на Поляків, як на мучеників і страдників, і тому кождий хто осмілювався зле про них говорити, був маняком" або навіть „людиною невисокого морального рівеня". Нинішне українське поколінне пізнало й пізнає Поляків вже не як мучеників і страдників, а як гнобителів і тиранів найгіршого ґатунку.

Тому заслуговує на більшу увагу й оповіданне Солтановського про гидку ролю Поляків у справі Костомарівського гуртка. Нині вже не можна відпекуватись тим, що Солтановський був манякальним польонофобом і через це добачав у кождій дикій справі польську руку. Хто знає, чи не справді Поляки причинились до тої долі, яка спіткала Костомарівців і Шевченка зосібна? Цю справу ще варто було б розслідити.

*

Третя книга „України" ще приносить цікаву згадку **акад. Тутковського** про описи Київа та України, зроблені в середині минулого століття двома німецькими мандрівниками, Блязіюсом та Петцольдом. **Сильвестр Глушко** подає замітку „Куліш про свої зносини з Поляками. **Ан. Лебідь** публікує перший твір М. М. Коцюбинського — оповіданне „Андрій Соловейко" **Осип Гермайзе** наводить цілу низку противоєнних відозв часів світової війни; цікаво, що на українських відозвах є тільки гасло: „Хай живе автономія України!" Далі автономії жадання українських соціялістів тоді не сягали.

Численні рецензії заповнюють третю частину книги. Закінчується книга довгим перечисленнєм заслужених для української науки та українознавства діячів, що померли рр. 1918—1923. Подано тут короткі некролбоґи таких осіб: Олександра Алешо, Христі Алчевської, Івана Верхратського, Федора Вовка, Остапа Волощака, Степана Голубека, Івана Джиджери, Олександра Єфименкової, Леонида Жебуньова, Платона Жуковича, Романа Залозецького, Михайла Зубрицького, Володимира Іконникова, Івана Каманіна, Адріяна Кащенка, Богдана Кістяковського, Миколи Коробки, Володимира Коцовського, Юліяна Нечуя-Левицького, Ореста Левицького, Івана Лучицького, Федора Матушевського, Юліяна Медведського, Вадима Модзалевського, Володимира Науменка (його розстріляли большевики, але в некрольоґу глухо сказано „помер 8. липня 1919 р."), Миколи Петрова, Івана Пумоя, Фелікса Сельського, Петра Стебницького, Івана Стешенка, Миколи Сумцова, Теоктиста Сушицького, Осипа Третяка, Мих. Туган - Барановського, Мик. Федюшки (Євшана), Костя Широцького, Іллі Шрага, Мик. Янчука та деяких чужинців, що в своїй науковій праці присвячували увагу Україні (Єнсен, Іловайскій, Кубаля, Шахматов, Ягіч).

Вже це не зовсім повне перечисленне показує, які великі втрати понесла українська культура протягом останніх років. А яке довге вийшло б це перечисленнє, коли б до нього ще включили імена діячів українського мистецтва та громадського життя! Зрештою, імена Леонтовича, Стеценка та Хомика варто було б і в це перечисленне включити, бо коли вони й не діячі науки в тіснім розумінні цього слова, то для української культури вони зробили не менше, ніж инший робітник на полі чистої науки.

*

Про четверту книгу „України" ми докладали звіту не будемо подавати, а натомісць передрукуємо з неї дві найцікавійші річі: **спогади про Івана Нечуя - Левицького,** написані Марією Грінченковою, й **невідомий твір М. Коцюбинського,** поданий Ананієм Лебедем. Ці передруки появляться в найблизчих числах „Свободи".

Р.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДОПИСІ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Закупно Українського Парку.

Потреба Українського Парку давалась відчувати вже від ряду літ, бо наші братства і товариства були примушені витрати чужі, а часом і ворожі нам кути. Послідного року, коли вільні площі розділено під забудовання, а другу площу заборонила рада міста Лінден, Н. Дж., много товариств, наших і чужих, почало оглядатися за власною площею на пікніки й літні розривки.

Найвідповіднійшою показалася площа при Дарк Лейн у Лінден, Н. Дж., на полудне від міста Елизабет, яка має простору понад 18 лот. Заходом кількох впливових одиниць, між якими був п. Лука Мовчан, вдалось виторгувати сю площу від Пенсилвенійської Зелізниці за відповідну ціну. Околиця дуже гарна, всего 15 мінут ходу від церкви з дуже добрим полученнєм (автомобілем всего 5 цнт.). На площі росте много гарних дерев, які своєю тінею так і запрошають в літну горячку до спочинку.

Купна довершено 23-го квітня с. р. на річ Української Горожанської Громади, і є повна надія, що всі братства і товариства справу підіпруть, щоби можна побудувати відповідні забудовання для охорони перед дощем та злагодити відповідні приряди до забав. На мітингу Української Горожанської Громади всі члени як оден зробили підписки на $25 бонди, від яких дістануть 5 процент. Богато охотників зголосилось до праці, щоби все відповідно вичистити і приготовити на найблисший сезон. Слідуючі загальні збори громади відбудуться в неділю, 26-го квітня о год. 6. веч. в галі шкільній при Савт ул. коло церкви. На зборах Українці покажуть, як скоро вони збудують свій парк такий, що і почванитись буде чим перед чужими.

Ануж, Громадяни, поставмося так, щоби вже при кінци мая с. р. можна було запросити своїх та дооколичних громадян на врочисте отворенне парку.

Громадянин.

НАЙСТАВН, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

Подаєсь до відома українському загалови, що українська громада в Найставн, Па., відсвяткувала сьогорічні різдвяні свята більш патріотично як колинебудь передтим, бо не забула про Рідну Школу як місцеву так і в старім краю. На Рідну Школу в старім краю ходили колядувати шкільні діти і заколядували 31.00 дол., а Українська Громада доложила 4 дол. і вислано 35 дол. на Рідну Школу у Львові.

Також на розширенне школи в Найставн ходили колядувати Гр. Шаґала, П. Чорний, В. Скірка, Й. Білинський і М. Пеленський і заколядували 54 доляри. На їх руки зложили слідуючі:

М. Максимів 5 дол., Н. Гаврилюк 4 дол.; М. Барановський 3.00; по два дол.: Гр. Шаґала, П. Чорний, М. Пеленський, Н. Росолович, В. Белюх, Гр. Вітовнч, 9ік. Слободян, Й. Немий, М. Цьвяк, О. Федек і Ю. Мертич; по одному долярови: В. Скірка, Й. Білинський, Ст. Слободян, Ст. Крайник, Дм. Слободян, Гр. Містерман, К. Шабала, О. Баран, Т. Немий, Н. Гладик, М. Кречковський, Р. Ваврищук, М. Ілик і М. Долиний; Іван Баран 75 ц.; по 50 ц.: П. Оаран, Ів. Баран, П. Слотиляк Ст. Пендицький, Й. Пендицький 45 ц. по 25 ц.: Іл. Баран і Пел. Романюк. Дрібні датки 30 ц. Разом 54 дол. Діти заколядували 31 дол. Загально 85/дол.

На Рідну Школу в старім краю вислано 5 дол. Остає в касі 50 дол. на поширенне місцевої школи. На сім місци Укр. Громада в Найставн складає щиру подяку всім жертводавцям і колядникам що своєю помочію причинилися до сього патріотичного діла.

З АВИДІЛ УКР. ГРОМАДИ:

Н. Буньо, писар.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

З виграваки на Рідний Край.

Наш громадянин Іван Козак, член 104 від. У. Н. Союза, подарував годинник на народні цїли. Годинник пущено на вигравку, якою занялися Стефан Мисак і Щрій Литка. Тікети розпродано майже між членами відділу, а дещо між чужими. Чистий дохід виносив $26.35, які переслано через Обєднанне в Филаделфії до краю на слідуючі ціли: Рідна Школа $10, Товариство Просвіта $10, а на український шпиталь $6.35.

Подяка належиться в першій мірі жертводавцеви, а дальше всім тим, що потрудились біля вигравки.

Стефан Мисак.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу. Спростованне.

Через помилку пропущено одного жертводавця, а іменно: Павло Куніцький зложив $1.00. Далі подано мильно імена: Петро Іворянин, Лев Поричун, Стефан Колярянський і Дасило Бодак. Має бути: Павло Куніцький $1.00, Петро Дворянин, Лев Горичун, Стефан Комарянський і Данило Бодак.

ПРОТОКОЛ

XVI. Головної Конвенції У. Н. Союза почавшоіся дня 6. квітня 1925 в Рочестер, Н. Й.

Звіт гол. рекордового секретаря п. Івана Каштанюка як слідує:

Звіт гол. рекордового секретаря У. Н. Союза

ЗА ЧАС ВІД 1-го СІЧНЯ 1921 Р. ДО 31-го ГРУДНЯ 1924 Р.

1-го січня 1921 р. Український Народний Союз мав 314 відділів розкинених в 22-ох стейтах Злучених Держав і в Канаді.

В протягу чотирох літ, а то 1921, 1922, 1923, і 1924-го прибуло нових відділів 58, а що в тім самім часі розвязано 10 відділів, так з кінцем 1924 р. остало 362 відділів.

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА НАЛЕЖАТЬ СЛІДУЮЧІ ВІДДІЛИ:

(виказ відділів з числом членкинь, членів і дітий. Після стейтів і місцевостий, поазбучно).

Увага: Нові відділи, зорганізовані в часі обнятім сим справозданнем, відзначуються **грубшим друком.**

Назва стейту, місцевости і відділу:	Жінки	Мущин	Разом	Діти	Разом жінок, мущин і дітий
СТЕЙТ ДЕЛЕВЕЙР					
Вілмінгтон, Дел. Братство св. Івана Хрестистеля, відділ 247	42	100	142	109	251
СТЕЙТ ІЛЛИНОЙ					
Чікаго, Ілл. Сестрицтва Пресв. Богородиці, від. 33	58	—	58	—	58
„ „ Братство св. О. Николая, від. 106	17	94	111	23	134
„ „ Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 125	12	—	12	—	12
„ „ Товариство Вільна Україна, від. 139	10	28	38	16	54
„ „ Братство св. Петра і Павла, від. 165	5	56	61	25	86
„ „ **Братство св. О. Николая, від. 183**	—	60	60	22	82
„ „ Братство св. Василія, від. 214	2	23	25	28	53
„ „ Братство св. Петра і Павла, від. 220	16	65	81	56	137
„ „ Братство св. Стефана, від. 221	33	152	185	51	236
„ „ **Товариство ім. Тараса Шевченка, від. 252**	4	25	29	12	41
„ „ Братство Пресв. Богородиці, від. 259	32	60	92	70	162
„ „ Братство св. Димитрія, від. 301	18	50	68	39	107
„ „ Братство св. Юрія, від. 379	5	28	33	13	46
Іст Сейнт Луїс, Ілл. Товариство Запорожська Січ, від. 284	6	8	14	15	29
„ „ „ Братство св. Михаїла, від. 308	25	40	65	76	141
Дзьоліет, Ілл. Товариство Тараса Шевченка, від. 111	3	13	16	—	16
Медісон, Ілл. Братство св. Івана Хрестителя, від. 197	8	15	23	9	32
Пеорія, Ілл. Товариство Українських Робітників, від. 190	5	6	11	—	11
Фенікс, Ілл. Братство св. О. Николая, від. 354	7	18	25	—	25
Вест Гамонд, Ілл. Товариство Івана Франка, від. 80	11	32	43	15	58
Вест Пулман, Ілл. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 216	35	—	35	—	35
„ „ „ Братство св. Михаїла, від. 243	—	59	59	74	133
СТЕЙТ ІНДІЯНА:					
Гери, Інд. Товариство Тараса Шевченка, від. 100	16	33	49	24	73
Іст Чікаго, Інд. Товариство Богдана Хмельницького, від. 68	4	12	16	11	27
Іст Геммонд, Інд. Братство св. Івана Хрестителя, від. 107	5	25	30	8	38
Ла Порт, Інд. Товариство Богдана Хмельницького, від. 88	—	2	2	4	6
СТЕЙТ КАЛІФОРНІЯ:					
Лос Енджелес, Кал. Товариство Любов, від. 302	2	6	8	4	12
СТЕЙТ КЕНСАС:					
Кенсас Сіти, Кен. Братство св. Володимира, від. 323	10	20	30	18	48
СТЕЙТ КОННЕКТІКОТ:					
Ансонія, Конн. Товариство ім. Бончевського, від. 10	18	63	81	22	103
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 67	8	50	58	35	93
„ „ Товариство Любов, від. 262	13	3	16	17	33
Брічпорт, Конн. Товариство Українська Січ, від. 59	30	58	88	59	147
Денбури, Конн. Братство св. О. Николая, від. 381	—	11	11	—	11
Дерби, Конн. Товариство Запорожська Січ, від. 23	4	19	23	9	32
Гартфорд, Конн. Братство св. Івана Хрестителя, від. 277	1	27	28	—	28
Глестонбури, Конн. Братство св. Івана Хрестителя, від. 138	9	19	28	—	28
Ню Брітейн, Конн. Братство св. Петра і Павла, від. 254	7	49	56	—	56
Ню Гейвен, Конн. Товариство Любов, від. 370	32	80	112	42	154
Норт Маямус, Конн. Братство св. О. Николая, від. 250	5	7	12	11	23
Сеймур, Конн. Братство св. Івана Хрестителя, від. 18	26	37	63	48	111
Савтпорт, Конн. Товариство Тараса Шевченка, від. 84	5	7	12	—	12
Стефорд, Конн. Братство св. Михаїла, від. 350	13	28	41	6	47
Тамастон, Конн. Товариство Українська Січ, від 222	7	15	22	—	22
СТЕЙТ МЕРИЛЕНД:					
Балтімор, Мд. Братство св. Михаїла, від. 55	1	21	22	11	33
„ „ Братство св. Петра і Павла, від. 81	—	58	58	25	83
„ „ Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 290	35	—	35	—	35
„ „ Братство Пресв. Тройці, від. 3?0	11	29	40	28	68
Локуст Пойнт, Мд. Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 148	10	—	10	20	30
СТЕЙТ МЕССЕЧУЗЕТ:					
Бостон, Мес. Товариство Дружиня князя Данила, від. 238	5	21	26	9	35
Дірфілд, Мес. Товариство Галицька Січ, від. 207	6	23	29	—	29
Голійок, Мес. Братство св. Івана Хрестителя, від. 52	3	10	13	4	17
„ „ Товариство Тараса Шевченка, від. 171	4	23	27	1	28
Людлов, Мес. Товариство Івана Франка, від. 253	1	23	24	9	33
Пітсфілд, Мес. Товариство Михайла Грушевського, від. 150	3	15	18	—	18
Таунтон, Мес. Товариство Тараса Шевченка, від. 122	7	27	34	—	34
СТЕЙТ МІШІГЕН:					
Дітройт, Міш. Товариство Запорожська Січ, від. 75	14	30	44	51	95
„ „ Товариство Подільська Січ, від. 141	2	8	10	—	10
„ „ Братство св. О. Николая, від. 175	8	45	53	23	76
„ „ Братство св. Івана Хрестителя, від. 292	29	77	106	46	152
Гемтремк, Міш. Товариство Згода, від. 20	22	72	94	23	117
„ „ Товариство М. Шашкевича, від. 94	25	64	89	34	123
„ „ Товариство ім. Січинського, від. 146	9	32	41	28	69
Москигон Гайтс, Міш. Товариство Просвіта, від. 131	4	9	13	5	18
Сегінав, Міш. Товариство Український Клюб, від. 309	7	12	19	3	22
СТЕЙТ МИЗУРІ:					
Десладж, Мо. Бр. св. Благовіщення, від. 50	8	19	27	32	59
„ „ Братство св. О. Николая, від. 225	5	13	18	—	18
Сейнт Джозеф, Мо. Товариство Запорожська Січ, від. 355	7	27	34	14	48
Сейнт Луіс, Мо. Братство св. Володимира, від. 179	25	80	105	80	185
СТЕЙТ МИННЕСОТА:					
Мінеаполіс, Мінн. Товариство Запорожська Січ, від. 385	66	116	182	102	284
Савт Сейнт Повл, Мінн. Товариство Самопоміч, від. 313	5	7	12	4	16
СТЕЙТ НЮ ГЕМШИР:					
Манчестер, Н. Г. Братство Пресв. Богородиці, від. 178	2	15	17	—	17
СТЕЙТ НЮ ДЖЕРЗИ:					
Байон, Н. Дж. Братство св. Архистр. Михаїла, від. 213	40	115	155	96	251
„ „ **Товариство Тараса Шевченка, від. 281**	1	8	9	—	9
„ „ **Сестрицтво св. Анни, від. 287**	11	—	11	—	11
Бавнд Брук, Н. Дж. Братство св. Арх. Михаїла, від. 328	2	4	6	—	6
„ „ „ Братство св. О. Николая, від. 344	6	14	20	8	28
Елізабет, Н. Дж. Товариство Запорожська Січ, від. 3	10	39	49	31	80
„ „ Сестрицтво Любов, від. 37	39	—	39	—	39
„ „ Братство св. Володимира, від. 65	19	100	119	54	173
„ „ Братство св. Архистр. Михаїла, від. 142	3	56	59	33	92
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 234	1	82	83	115	198

Назва стейту, місцевости і відділу:	Жінки	Мущин	Разом	Діти	Разом жінок, мущин і дітий
Джерзи Сіти, Н. Дж. Братство св. О. Николая, від. 4	12	31	43	10	53
„ „ „ Товариство Свобода, від. 25	5	15	20	10	30
„ „ „ Тов. Укр. Політичний Клюб, від. 54	1	7	8	—	8
„ „ „ Тов. Мол. Клюб Поступовий, від. 70	24	118	142	104	246
„ „ „ Тов. Українських Соколів, від. 170	27	102	129	62	191
„ „ „ Тов. Вільні Козаки села Росільна, в. 196	11	18	29	14	43
„ „ „ Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270	25	68	93	86	179
„ „ „ **Товариство Дарахівщина, від. 275**	6	20	26	19	45
„ „ „ Братство св. Володимира, від. 286	9	27	36	—	36
„ „ „ Сестрицтво св. Ольги, від. 315	5	6	11	—	11
Картерет, Н. Дж. Братство св. Архистр. Михаїла, від. 209	30	45	75	57	132
„ „ **Товариство Запорожська Січ, від. 342**	25	47	72	78	150
Кліфтон, Н. Дж. Товариство Українська Січ, від. 182	19	46	65	38	103
Лінден, Н. Дж. Товариство Івана Франка, від. 306	5	6	11	—	11
Нюарк, Н. Дж. Братство св. Петра і Павла, від. 27	8	24	32	12	44
„ „ Братство св. Івана Хрестителя, від. 76	26	90	116	102	218
„ „ Товариство Богдана Хмельницького, від. 133	18	66	84	25	109
„ „ Товариство Вільна Україна, від. 152	3	25	28	—	28
„ „ Товариство Мих. Грушевського, від. 219	3	21	24	9	33
„ „ **Сестрицтво Пресв. Діви Марії, від. 322**	8	—	8	—	8
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 371	9	37	46	41	87
Ню Правіденс, Н. Дж. Товариство Любов, від. 272	2	5	7	4	11
Мілвіл, Н. Дж. Товариство Запорожська Січ, від. 347	16	26	42	32	74
Оксфорд Форнис, Н. Дж. Братство св. О. Николая, від. 174	3	23	26	23	49
Петерсон, Н. Дж. Товариство Тараса Шевченка, від. 64	8	35	43	29	72
Пасейк, Н. Дж. Товариство Тараса Шевченка, від. 42	21	48	69	35	104
„ „ Братство св. Івана Хрестителя, від. 97	8	16	24	11	35
Перт Амбой, Н. Дж. Братство св. О. Николая, від. 104	36	74	110	87	197
„ „ „ Товариство Запорожська Січ, від. 155	64	117	181	187	368
„ „ „ Братство св. Василія, від. 168	37	56	93	76	169
Ровей, Н. Дж. Товариство Згода, від. 294	8	20	28	15	43
Ралітан, Н. Дж. Братство св. Михаїла, від. 332	18	28	46	26	72
Савт Плейнфілд, Н. Дж. Товариство Просвіта, від. 312	—	12	12	—	12
Трентон, Н. Дж Товариство Вільні Козаки, від. 116	10	24	34	23	57
„ „ Тов. Зап. Січ ім. Б. Хмельницького, від. 245	12	42	54	40	94
Віліямставн, Н. Дж. Братство св. Юрія, від. 307	4	5	9	3	12
СТЕЙТ НЮ ЙОРК:					
Амстердам, Н. Й. Товариство Івана Франка, від. 266	6	40	46	2	48
Асторія, Н. Й. Братство св. О. Николая, від. 5	15	34	49	25	74
Бінгемптон, Н. Й. Товариство Запорожська Січ, від. 21	3	24	27	24	51
Бофало, Н. Й. Братство св. О. Николая, від. 127	8	47	55	38	93
„ „ **Товариство ім. о. Н. Стефановича, від. 299**	4	31	35	9	44
„ „ **Товариство Український Сокіл, від. 304**	3	18	21	—	21
Бронкс, Н. Й. Товариство Любов, від. 298	10	14	24	24	48
Бруклин, Н. Й. Товариство Богдана Хмельницького, від. 22	16	32	48	62	110
„ „ Братство св. Тройці, від. 203	15	44	59	36	95
„ „ Братство св. О. Николая, від. 291	4	8	12	—	12
„ „ **Братство св. О. Николая, від. 293**	5	9	14	7	21
„ „ **Українське Товариство Дністер, від. 310**	4	9	13	10	23
„ „ **Товариство Запорожська Січ, від. 325**	2	13	15	—	15
Дургемвіл, Н. Й. Товариство „Рільник", від. 188	2	6	8	—	8
Джемейка, Н. Й. Братство св. Юрія, від. 160	12	42	54	53	107
Фар Ракавей, Н. Й. Братство св. Йосафата, від. 261	4	14	18	12	30
Фултон, Н. Й. Товариство Запорожська Січ, від. 263	3	19	22	16	38
Гейстінгс ан Гудсон, Н. Й. Тов. Тараса Шевченка, від. 6	4	9	13	—	13
Гемпстед, Л. Ай., Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 327	1	5	6	—	6
Геркімер, Н. Й. Товариство Запорожська Січ, від. 192	7	24	31	9	40
Гудсон, Н. Й. Братство св. Йосафата, від. 273	12	27	39	—	39
Елмайра, Н. Й. Товариство Івана Франка, від. 271	6	12	18	2	20
Когус, Н. Й. Братство св. Петра і Павла, від. 57	9	43	52	33	85
Лакавана, Н. Й. Братство Пресв. Богородиці, від. 149	11	25	36	31	67
Ленкастер, Н. Й. Братство св. Василія, від. 87	13	47	60	60	120
Літл Фолс, Н. Й. Товариство Запорожська Січ, від. 330	23	46	69	17	86
Матиток, Н. Й. Братство св. Івана Хрестителя, від. 256	3	9	12	—	12
Ню Йорк, Н. Й. Тов. Буковина, від. 14	14	35	49	9	58
„ „ „ Товариство Воля, від. 46	—	16	16	—	16
„ „ „ Братство св. Андрея, від. 66	18	46	64	17	81
„ „ „ Товариство Зоря, від. 69	12	51	63	16	79
„ „ „ Товариство Запорожська Січ, від. 117	5	39	44	—	44
„ „ „ Братство св. Володимира, від. 130	18	98	116	19	135
„ „ „ Тов. Вільні Козаки міста Львова, від. 143	4	37	41	7	48
„ „ „ Товариство Жеребецька Любов, від. 144	2	32	34	10	44
„ „ „ Товариство Вільність в Америці, від. 172	4	30	34	16	50
„ „ „ Товариство Верховинці, від. 184	3	4	7	—	7
„ „ „ Товариство Свобода, від. 194	2	12	14	—	14
„ „ „ Товариство Поміч в Чужині, від. 215	5	16	21	—	21
„ „ „ Товариство Богородчани, від. 233	9	25	34	5	39
Негра Фолс, Н. Й. Братство Пресв. Богородиці, від. 351	5	19	24	16	40
Норт Танаванда, Н. Й. Товариство Стефана Федака, від. 257	—	4	4	—	4
Овбурн, Н. Й. Братство св. О. Николая, від. 38	29	95	124	110	234
„ „ Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 202	21	—	21	—	21
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 283	15	42	57	26	83
Олеян, Н. Й. Товариство Запорожська Січ, від. 363	30	56	86	76	162
Пікскіл, Н. Й. Братство св. Петра і Павла, від. 195	10	13	23	—	23
Порт Джервіс, Н. Й. Братство св. Михаїла, від. 198	10	21	31	15	46
Рачестер, Н. Й. Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 36	46	—	46	—	46
„ „ Братство св. Йосафата, від. 217	23	135	158	113	271
„ „ **Товариство Івана Франка, від. 269**	10	19	29	16	45
„ „ **Товариство Тараса Шевченка, від. 289**	6	6	12	10	22
„ „ Товариство Вільні Козаки, від. 316	40	127	167	99	266
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 367	19	80	99	39	138
Ром, Н. Й. Братство св. Михаїла, від. 121	12	26	38	38	76
Спрінг Валей, Н. Й. Товариство Просвіта, від. 16	9	15	24	25	49
Стейпелтон, Н. Й. Братство св. Михаїла, від. 211	18	50	68	35	103
Сиракюз, Н. Й. Братство св. Петра і Павла, від. 39	13	35	48	17	65
„ „ Товариство Січ, від. 282	20	56	76	63	139
„ „ Товариство Запорожська Січ, від. 317	23	33	56	27	83
Трой, Н. Й. Братство св. О. Николая, від. 191	7	19	26	—	26
Йонкерс, Н. Й. Товариство Подільська Січ, від. 8	8	69	77	27	104
„ „ Братство св. Андрея, від. 12	14	39	53	—	53
Ютіка, Н. Й. Братство св. Петра і Павла, від. 58	12	26	38	21	59
Вайтстон, Н. Й. Товариство Просвіта, від. 129	2	12	14	—	14
Вестбури, Н. Й. Товариство Тараса Шевченка, від. 267	5	17	22	13	35
Вестчестер, Н. Й. Товариство Згода, від. 210	5	24	29	27	56
Водервліт, Н. Й. Братство св. О. Николая, від. 13	5	16	21	—	21
Вудгейвен, Н. Й. Товариство Вільна Україна, від. 200	27	35	62	54	116
СТЕЙТ ОГАЙО:					
Акрон, О. Братство Сошествія св. Духа, від. 295	22	70	92	21	113
Іст Янгставн, О. Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 119	26	—	26	—	26
Іст Янгставн, О. Товариство Сокіл, від. 218	25	103	128	126	254
Кентон, О. Товариство Тараса Шевченка, від. 115	1	5	6	—	6
Колридж, О. Братство св. О. Николая, від. 224	2	9	11	14	25
Клівленд, О. Братство св. Петра і Павла, від. 102	6	112	118	105	223
„ „ Сестрицтво Пресв. Богородиці, від. 112	100	—	100	55	155
„ „ **Товариство Запорожська Січ, від. 251**	20	44	64	49	113
„ „ **Товариство Сокіл, від. 336**	6	63	69	22	91
„ „ **Братство св. О. Николая, від. 341**	2	33	35	16	51
„ „ Братство св. Василія, від. 364	34	60	94	35	129
„ „ Товариство ім. Січинського, від. 393	—	16	16	—	16
Лейквуд, О. Братство Сошествія св. Духа, від. 108	22	31	53	37	90
Лорейн, О. Братство св. Івана Хрестителя, від. 34	24	34	58	50	108
„ „ Братство св. Андрея, від. 128	10	19	29	20	49
Нютон Фолс, О. Братство Трех Святителей, від. 264	4	6	10	19	29
Росфорд, О. Братство св. Михаїла, від 235	21	40	61	15	76
Толідо, О. Братство св. О. Николая, від 167	6	14	20	—	20
Янгставн, О. Товариство Запорожська Січ, від. 17	—	15	15	—	15
„ „ Братство св. Михаїла, від. 140	3	18	21	—	21
„ „ Братство св. Івана Хрестителя, від. 230	39	83	122	75	197
„ „ Братство св. Петра і Павла, від. 274	15	60	75	41	116
Йорквіл, О. Братство св. Стефана, від. 77	17	47	64	18	82
Зейнсвіл, О. Товариство Українських Робітників, від. 11	4	12	16	—	16
„ „ **Братство св. Йосафата, від. 279**	5	9	14	—	14

Назва стейту, місцевости і відділу:	Жінки	Мущин	Разом	Діти	Разом жінок, мущин і дітий
СТЕЙТ ОНТАРІЙО, КАНАДА:					
Торонто, Онт., Канада. Братство св. Михаїла, від. 49	—	10	10	—	10

(Дальше буде).

ЧИ ДАВНО БУЛИ СТРАШНІЙШІ ВІЙНИ ЧИ ТЕПЕР?

Читаючи про всякі новочаснівоєнні винаходи, про отрійні гази і смертоносні проміння, не один думає, що теперішна війна є чисте страхіття і загальне каліцтво і що давні війни були дуже лагідні й гуманні. Але історія доказує зовсім щось противне.

Возьмім насамперед час тревання війни. Остання війна світова тревала чотири роки 1914—1918, російсько-японська 2 роки (1902—1904), балканська також два роки між тим коли і старинні війни і середновічне тривали трийцятьлітні війни: одна пельопонеська між Спартою і Атенами в 5 ст. перед Хр. і друга середно-европейська в 17 ст. Мало що меньше тревали також так звані війни Наполеона. А ясна річ, що чим довше війна тревала тим більше приносила знищення і лягала своїм тягаром не лише на армії, але й на цивільну людність.

Богато читали ми про знищення Німцями Бельгії і східних частин Франції, де велися найзавзятійші бої. Але се нічо против знищення, яке заподіяв пр. Ганнібаль в Італії (3 стол.), особливо південній, що до нині не може з нього піднятися.

В теперішних війнах цивільна людність терпить у війні посередно, а не гине від куль, бо з терену воєнних подій людий виселюють. І взагалі безборонна людність є хоронена міжнародними договорами. Старинні і почасти середні віки такої охорони не знали. В здобутих містах побідні армії вирізували дуже часто всю людність або запродували в неволю.

В нинішних часах жаден нарід ніякою війною і ніякими переслідуваннями не дасться знищити, а з давних часів знаємо чимало народів, колись сильних, що тепер з них лише назви лишилися, часом рештки мови, а самі народи вигинули або розплилися серед инших, пр. Хозари, Печеніги, Авари, Гуни.

Люди нині жахаються, що в останній війні згинуло на полях боїв в усіх арміях поверх 12 міліонів вояків, а загальні втрати доходять до 30 міл. душ. Але процентово, в порівнанню з числом населення ті страти є дуже малі і незначні. З нових армій жадна у цілій війні ані половини свого стану не стратила, а в давних часах гинули не лише цілі армії і відділи, пр. грецькі герої під Термопілями, але гинула також половина народу або третина, пр. у війні римсько-галійській.

Сам характер бою давно був далеко страшнійший. Поки люди не знали огневого оружа, війська боролися з собою з дуже близька: починалося стрілами з лука, киданням списів, а кінчилося таки мечами і шаблями. Так само облога міста кінчалася рукопашним боєм. Тепер гарматні кулі несуть на кілька миль, крісові на милю, армії борються з собою здалека, не стріляє один у другого, але обстрілюють себе, гинуть переважно від невидимої смерти, від блудних або масових куль. Тай рани від затроєних стріл або широких мечів чи списів були страшнійші, ніж тепер від куль, чи би й дум-дум або від баґнетів.

Тай се ще треба взяти під увагу, що давно санітарна служба при арміях не була так високо поставлена як тепер. Люди не знали ще ріжних ліків, не вміли гоїти ран, не вміли оперувати. Не було щеплень против хороб і перша ліпша зараза косила всіх поголовно.

Як бачимо, що давні війни були страшнійші.

Т. Франко.

НА ПОМІЧ СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ.

(Демянів, повіт Рогатин, Галичина.)

До Хвальної Редакції „Свобода“.

Прошу помістити слідуюче письмо!

В 1924 році народній учитель села Демянова, повіт Рогатин, Галичина, відніся з просьбою до Товаришів із Демянова, котрі працюють в Питсбургу, Па., в Америці, о поміч на відбудову спаленої у війні школи в селі Демянові. Товариші Марко Федунків, Петро Бекіш, Василь Цілюта, Ілько Кравчишин, Яць Федунків, Іван Варунків і инші отворили свої серця на сей клич і радо поспішили з поміччю, бо відчули нужду і біду мас галицького села. Вони оцінюють і високо ставлять освіту поневоленого свого народа. Відчули вони нинішний поневолений час Галичини, бож і світ цілий знає, що вона в часі світової війни зістала цілковито спалена і знищена так, що тепер бідний народ стогне від тягарів, які несе на собі, щоб відбудувати хоть частину того, що було давнійше, а тут ще як на гріх і діточки маленькі виростають до школи і плачуть за наукою, а її нема, бо школа спалена, а збудувати її вже і нема за що і в такім то стані процвитає теперішне галицьке село. Але згадані Товариші не дали довго бідній дітворі мучитись і плакати. Вони зараз гірко зароблений гріш віднияли може і з уст своїх і післали поділитись з діточками. На відбудову школи в селі Денисові прислали 1924 дол. ам. Слідуючі Товариші зложили тих 194 дол. на школу в Денисові і для бідних того села: Марко Федунків 15 дол., Петро Бекіш 20 дол., Федь Цілюта 15 дол., Василь Цілюта 11 дол., Іван Симчишин 12 дол., Іван Бекіш 10 дол., Олекса Чернецький 5 дол., Іван Пшеничка 5 д., Федь Куруна 5 д., Ілько Кравчишин 7 д., Яць Федунок 5 д., Анастазія Бекиш 2 д., Никола Грайчук 2 д., Петро Перегінець 2 д., Павло Слободзян 2 д., Юлія Драпайло 2 д., Ілько Слободзян 2 д., Федь Романів 2 д., Іван Варунок 2 д., Никола Антошків 2 д., Дмитро Антощин 1 д., Анна Дяк 1 д., Андрій Довгий 1 д., Іван Коруна 1 д., Андрій Федьків 1 д., Кирило Лахорин 1 д., Михайло Куцій 1 д., Павло Янків 50 ц., Ізидор Безпаток 50 ц., Мих. Кримскі 50 ц.

З перегону в парку зібрано також 20 долярів.

В імени громадян с. Демянів учит. дякує сердечно всім Товаришам, котрі причинились своїм щирим датком до відбудови школи в Демянові. Маю надію, що на будуче не забудете нас поневолених і молоденькі серця.

Степан Баран.

Демянів, 14. січня 1925.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“

ПОКЛИК ДО КРАЯНІВ З ТОВСТОГО І ОКОЛИЦІ ПОВІТ СКАЛАТ.

Слава Ісусу Христу!

Виділ читальні Просвіти в Товстім враз з 247 членами звертаєсь отсим до Вас, Дорогі Родимці Товстого Кута і Перекалища, перебуваючих в Америці, з горячою просьбою, щоб прийшли нам з помічю в нашім дуже прикрім положенню.

Дорогі Браття і Сестри!

Шість літ минуло як ворог лютий, користаючи в світовім хаосі світової війни, знищив до тла наш читальняний будинок, в якім кипіла праця не далеко для кождої одиниці українського народа. Щоб не допустити щоб ся праця здобута нашими попередниками зістала між нами змарнована і наші покоління щоб не впали жертвою своєї темноти в користь ворогів наших ми зістали змушені святим обовязком наново побудувати сей читальняний дім, сю другу школу, в якій жаринбнісь огонь до поновлення політичного знання. І наш нарід пізнав нині сам себе, пізнав хто є йому ворог, двигнувся здобутим при тій праці на культурно-просвітному полі, в тім до будови нашого народного дому, нашої крiпости, котра єсть необхідна в нинішних обставинах, тому, бо там ми маємо здобувати і складати оружє, котре служить до відпорного атаку нашого ворога. тХож є тим оружєм! Знаймо що лише рідне слово.

То слово нині є нашим мечем, нашою оборонною зброєю, що можна його здобути тільки в Просвіті.

Отже мусим знати, що лише у своїй хаті можна зробити усе, чого бажаємо. Отже ми звертаємся з Вами Дорогі Браття і Сестри, що живете у вільній землі Вашінгтона, мусимо бути свідомі того, що тільки в єдности є сила. А коли ми будемо в єдности, то боротьба з ворогом не є страшна. Отже станьте з нами в одній лінії збитою лавою до боротьби против сего безпощадного ворога, котрий хоче нас знищити, щоби і слідуз нас не було. Хто є тим нашим ворогом, то Ви певно знаєте.

Як також про наше положення Вам не треба згадувати, бо самі його знаєте. Одначе мусим висказати, що наше положення, се положення вязня в тюрмі. Ми повинні використати всі можливости, щоби поліпшити свое положення. Одначе його ціль як найшвидше втечи на волю.

Тому кождий з Вас Дорогі Родимці мусить зрозуміти ціль, яке значіння має Український Народний Дім в теперішній час, коли наша молодіж мусить організуватися, щоби здобути собі освіту і знання в боротьбі зі своїм ворогом; колиж нема свого дому, так організація неможлима. Тому ми докладаємо всіх старань, щоби прийти з помічю в будові Укр. Нар. Дому в Товстім і закликаємо всіх наших братів Українців до численної участи. Бо ми самі не всилі свого року

вибудувати сей дім, бо рік минувший був для нас дуже неурожайний і місцевий нарід не всилі подолати ріжним видаткам.

Ми звезли 27 стосів каміння, вже всьо дерево на верх і вжесьмо зробили вікна, футрини і одвірки, але зачинати будувати; бракує нам лише бляхи на покриття, і як що не маємо грошей, босьмося так вже попитали ще в минулім році; нам незарадилося, тож давайте людям що хто може.

Тому поміч від Вас конечно потрібна. Коли не буде від вас помочи то ми незможемо покінчити свого пляну. Мусите знати, що саме тепер маєся зачати будова великої польської читальні в Товстім, хотя як на ваше і їх у нас, а все таки мусимо перетривати пониження і вони просять всі польські організації в краю, а переважно за границею о поміч і їм дають. От недавно з Філядельфії від польської организації дістали $200 на будову читальняного дому.

І так з усіх сторін дістають ріжні підмоги, щоби нас випередити з будовою, хотяж нас є більшість. Тому просимо Вас Дорогі Родимці, недопустіть до сего, щоби Поляки з будовою нас випередили, допоможіть нам своєю щедрими лептами і покажіть, що ми є сильні і зорганізовані. І ми певні, що не відкажете нам своєї помочи і будете памятати все за свої рідні сторони і своїми грішми причинитесь до збудовання сего величавого дому Просвіти в Товстім, домку оборони нашої національности. А дар Ваш буде на вічну память для Вас і нас і грядущих наших поколінь.

Жертви просимо слати на адресу: О. І. Іванчук, гр.-кат. парох в Товстім. Василь Перешлюга (Йосифа) і Лука Навитка, господарі в Товстім.

ЗА ВИДІЛ ЧИТАЛЬНІ ПРОСВІТИ В ТОВСТІМ:

І. Іванчук, предс.; Василь Перешлюга (Йосифа), заст. предс.; Миколи Карась, секр.; Лука Навитка, касієр.

ПУБЛИЧНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОБИВАТЕЛІВ МІСТА JERSEY CITY, N. J.

НА І ПО

КВІТНЯ 27-ІМ СЕГО РОКУ

СЕ Є ПОЧАВШИ СЕГО ПОНЕДІЛКА

ПОПІЛ І СМІТТЯ БУДЕ ЗБИРАТИСЯ О ГОДИНІ 4-тій РАНО ВМІСТО О 7-ій ГОДИНІ РАНО.

MICHAEL FAGEN, Директор Департаменту Улиць і Публичних Уліпшень.
ANDREW J. BOYLE, Інспектор.

УДОСТОВІРЕНО: EDWARD B. SEE, Головний Писар.